

Una llengua, molts accents

«A la Catalunya que va de La Jonquera fins a Alcanar, a les ràdios i televisions públiques, se sent un milió de vegades més castellà, que no pas valencià, mallorquí, menorquí, eivissenc, formenterer o rossellonès»

Enmig del desastre de la pandèmia, aquests dies ens ha arribat l'aire fresc de Pep Gimeno, Botifarra. Aquest cantador de cançons populars, que fa servir el renom familiar de *Botifarra* com a nom artístic, va néixer a Xàtiva, al barri de la jueria. I sent tot just un xiquet adolescent ja cantava *albaes* en públic i s'apassionava pel repertori de cançons populars al qual l'havia introduït la seva àvia materna, originària de la Vall d'Albaida. De llavors ençà, la seva feina recopiladora de cançons, tonades, facècies i jocositats populars ha recorregut el nostre país sencer.

Aquest diumenge va venir a Tarragona i durant una hora i mitja ben bona va fer les delícies del públic assistent, prou nombrós si es té en compte el moment pel qual passem i les mesures de seguretat imprescindibles que, entre mascareta i separació de seients, imposen al recinte un ambient d'una certa fredor. Malgrat això, la simplicitat escènica del recital, el joc de llums i la força increïble del *Botifarra* van connectar amb el públic des d'un primer moment. Acompanyat a la guitarra per M. Pérez i ell mateix amb castanyoles, pandereta i algun estri sonor d'una modèstia notable, els assistents vam fruit d'aquell parèntesi de plaer artístic i gaudi cultural en sentir unes cançons i unes històries amb les quals ens identificàvem.

Va ser tot un regalàs de jotes, fandangos, polques, masurques i uns imponents cants de batre, que el públic tarragoní vam seguir amb goig, complicitat i, en algun moment, emoció i tot. No eren poques les tonades que no se'ns feien desconegudes, ni les músiques que ens eren familiars, ni les lletres que, idèntiques o amb algunes diferències petites, havíem sentit i repetit abans tantes vegades. L'aire espontani, autèntic, genuí, del *Botifarra* li confereix una autoritat amable i el converteix, a mesura que n'avança el concert, en algú de casa, un dels nostres, que parla la nostra llengua amb un accent diferent del de Tarragona, però no per això menys nostre.

Pensava tota l'estona que un dels problemes més greus que té avui el català, un dels deu idiomes més parlats d'Europa, és la manca de comunicació interdialectal, una tragèdia gairebé de caràcter estructural. Som una comunitat lingüística de milions de parlants la majoria dels quals no tenen, pràcticament mai, la menor oportunitat de sentir, amb normalitat quotidiana, els altres accents de la llengua, més enllà del propi, en contrast, per exemple, amb l'espanyol, on és habitual, diari, *normal*, sentir a ràdios i televisions castellà, andalús, extremeñy, canari, argentí, veneçolà, mexicà, cubà, xilè, equatorià, etc. Però els parlants de català ens veiem privats de la riquesa d'accents de la nostra llengua i també de la seva bellesa i frescor, amb la qual cosa tots hi perdem.

En aquest context és de jutjat de guàrdia que les autoritats dels tres territoris amb mitjans de comunicació audiovisuals propis no hagin estat capaces de posar-se d'acord per fer efectiva la reciprocitat de canals de televisió i de freqüències de ràdio. Una mesura així ens faria més habituals i familiars els accents, les paraules, els modismes, els refranys, i ens comportaria un enriquiment mutu del qual ara som desposseïts. No hi haurà un context politicoinstitucional més favorable a la intercomunicació dialectal que el que ara tenim al Principat, al País Valencià i a les Balears. Per això, la deixadesa, impotència, incapacitat governamental nostra clama al cel.

Perquè no es tracta ja d'acostumar-nos a sentir com sona de diferent la mateixa llengua, sinó també de saber, de conèixer, d'estar al dia de la realitat que viuen els que la parlen. I això implica una cobertura informativa normal de tot l'àmbit lingüístic de la qual ara només disposem

molt ocasionalment, ben lluny d'allò que pot ser considerat la normalitat informativa. L'espanyolització lingüística, cultural i informativa és, de fet, una espanyolització de substitució de la nostra identitat col·lectiva a què assistim passivament i davant una certa indiferència irresponsable, fins i tot de dirigents independentistes que hi haurien de prestar l'atenció i l'acció que aquesta agressió es mereix.

Avui, a la Catalunya que va de La Jonquera fins a Alcanar, a les ràdios i televisions públiques, se sent un milió de vegades més castellà, que no pas valencià, mallorquí, menorquí, eivissenc, formenterer o rossellonès. I no és només la llengua, sinó també tota la realitat que aquesta vehicula. Hi ha una intensitat colossal del provincianisme català de ficar tertulians madrilenys o de llengua espanyola a tort i a dret, així com d'informar-nos, de forma desproporcionada, del que passa a Madrid o a Múrcia, contribuint a ficar-nos al cervell un mapa mental concret.

Aquesta indigència nacional és inversament proporcional al nul interès demostrat per comptar amb tertulians valencians, de les Balears o de Catalunya Nord, que, amb el seu accent, ens comentin la seva visió del món, començant per la realitat del seu espai geogràfic més proper i poder, així, conèixer-los millor i saber què pensen ells de la realitat del Principat. Personalment, m'interessa molt més que no el que puguin pensar de nosaltres a Madrid o a Múrcia, on majoritàriament sempre pensen el mateix i, generalment, no res de bo.

El nostre pes demogràfic dona per a un mercat cultural potent, basat en la diversitat i pluralitat internes, no com ara que no sabem ni com parlem, fins al punt que hi ha parlants convençuts que les variants dialectals són llengües diferents i alguns professionals (periodistes, actors, etc.) opten per dissimular la fonètica originària i perdre personalitat en el magma de la uniformització barcelonina. Per això, la campanya per la unitat de la llengua, promoguda per la Plataforma per la llengua, i donant tot el valor a la diversitat d'accents, és una iniciativa magnífica en la qual tot parlant es pot reconèixer.

Teatre, cinema (ai las, cinema), música i llibres, art i cultura en general, fets als Països Catalans, no poden convertir-se en una missió impossible de recerca per estar al dia, continuant ignorant-nos els uns què és allò que fan els altres, emprant el mateix idioma. Sort que, feliçment, la veu autèntica del poble ens arriba a través del treball tenaç de gent com el *Botifarra*, que ens ajuda a descobrir que la llengua i la bandera, parafrasejant Fuster, no és que siguin iguals, sinó que són la mateixa. Quan deixarem de ser tan a prop i, alhora, estar tan lluny?